

NYIREGYHÁZA.

Társadalmi hetilap. — Megjelenik minden csütörtökön.

Előfizetési ára:
 Egész évre . . . . . 5 frt — kr.
 Fél évre . . . . . 2 frt 50 kr.
 Negyed évre . . . . . 1 frt 25 kr.

Felelős szerkesztő:
Dr. Prok Gyula. Sztempák Jenő.

Társ-szerkesztő:
 Kiadó-tulajdonosok: a szerkesztők.

Hirdetéseket és előfizetéseket
 elfogad a kiadó-hivatal: **Nyiregyháza,**
iskola-utca 13-ik szám.
 Egyes szám ára 10 krajczár.

Pünköszt.

„És megtelének mindnyájan szentlélekkel és tűzzel.“

A pünköszt a szentlélek kitöltésének és a keresztyénség diadalra jutásának ünnepe. A pünköszt azt jelenti, hogy ha van szent ügy a nagy világon, az meg nem halhat, az győzni fog minden időben. Mert az embernek rendeltetése, hogy szárnyakat öltöson, mely meghordozza őt a világmindenségben úgy, hogy homlokával megérintse az ég boltozatát és megsejditse, hogy mindenki csak annyit ér, a mennyiben az eszményekért lelkesedni képes.

A keresztyénség örök eszményiség. És ezért győzött. Azért, mert nem erőszakkal, hanem Isten igéjével verte át a sziveket; nem sebet ütött, nem öldökölt, hanem gyógyított és örök életet adott a halandó embernek. — Nem fűzte rabszolgalánczra az embert, nem tette földi urak görnyedt jobbágyává, hanem Isten fiává s a teljes szabadság örökségébe ültette be. Nem félelmet, hanem szeretetet és ennek folytán bizodalmat hintett szét. Lerombolta az embert embertől elzáró korlátokat. Egy család édes otthonában testvérekké változtatta át a népeket. Könyörreltet fordította a boldog és

gazdag szívét a szerencsétlen és a nyomorult felé. Nem homályt terjesztett maga körül, hanem a lelki világosság, az igazság s a műveltség fáklyáját gyújtotta fel. Nem a porba kalauzolt hanem a tiszta lelkesedés és a fenkölt érzület érteit plántálta a megszentelt szivekbe. Egyszóval az ember oda vitte, hogy magasztos ideálokat lásson benne, mint örök célokat.

Szándékosan mondtuk el ezeket. A mai társadalmi életből kihalt az idealizmus. Ma megnevetnek mindent, a mi szent, a mi magasztos és fellelő. — Megnevetik a tékozló fiu könnyeit, ha azok a multak iránti szent pietást és emlékezést akarják kifejezni. Hitét, bizalmát, az életbe vetett reményét sokban elvesztette e kor; élni akar mindenki örökös izgalommal, kétségbeesett hajszával. A gazdasági vágy az egyedüli, mely eltölti a sziveket. Gazdagok, nagyon gazdagok, százszeresen, ezerszeresen gazdagok akarnak lenni ma az emberek. Hajszolják a földi örömöket, keresik a földi kincseket, csüggedten, sebekkel borítva, ezernyi kín és ármány között. A könnyen élés-theoriája és a kurta szoknyás er nyek kultusza áll a törekvések közt az első helyen. És a földet inkább meg-

tapodni akarják, mint megszentelni avagy csak egy pillanatra is

Oh! ha ma is megzendülne a levegő, mint a sebesen zúgó szélvész, hogy eltöltöson mindenkit szentlélekkel és tűzzel . . .

Hiszen sejtjük azt mi nagyon jól, hogy az a mi van, nem jól van, de nincs erőnk hozzá, hogy megváltoztassuk. Tudjuk, hogy tisztább világokért kellene küzdenünk, de jobban esik lent maradni a sárban, mert az kényelmesebb és nem kell hozzá erőkifejtés.

Oh, ha csak egy paránya volna bennünk annak, a mi volt Krisztus tanítványaiban, csak egy paránya annak a tűznek, a mi őket eltöltötte. Hogy meg tudnók mi akkor változtatni ezt az életet, mely sokszor olyan gyötrő, olyan keserű, olyan vén olyan unalmas, hogy szinte torkig vagyunk vele jölkakva.

Hiszen ma is téríteni kellene az embereket, mint a Krisztus tanítványai a hívó lelkeket. — Téríteni, jobbitani és a lelkek törekvését a magasba irányítani. És nem azon lenni minden eszközzel, hogy minél sivarábbá, minél kietlenebbé legyen az élet minden téren. Politikában úgy, mint társadalmi téren Az egy-

A „NYIREGYHÁZA“ TARCZÁJA.

Budapesti levél.

1898. május.

Tisztelt Szerkesztő úr!

Van szerencsém folyó hó 19-én kelt becses üzenetének vételeit elismerni, mely üzenet állott is a következőkben: „?“

Igy levelezni, bevallom, rám nézve elérhetetlen művészet s bizony, kedves Szerkesztő ur, bőbeszédűségét egy pár szerény hasábbal büntetem meg.

Mivel pedig minden levél egy-egy kis Röntgen-féle fotográfia, mely azonban nem a csontokat, hanem a lelket mutatja, arra vagyok kíváncsi, melyikünk lélekmasa valódibb?

És Ön mire kíváncsi? A haldokló szezon eseményeire? Ezek is oly erőtelnek már, mint egy végegyöngölő utolsó tettei.

Ah, nincs már türelmünk semmihez, mikor sötétzöld színbe öltözik ablakunk előtt az Erzsébet-tér.

. . . Lelkem tele van az akác édes illatával, tavaszi hangulattal, mely mint egy nagy, symfonikus költemény zsong bennem alakatlanul és . . . telve van egy korai csaló-gány dalával.

. . . Ez a csaló-gány egy asszony. Ugy hívják, hogy Arnoldson Sigrid s csak egy hája van, de az az egész világ.

Három hét óta a magy. kir. opera képezi a fészket s ma, búcsu-lődása alkalmával megtörtént az a rendkívül ritka eset, hogy az operában elfogyott az összes jegy.

Valóban felséges egy asszony, megérdemli ezt a czímet úgy, mint bármely királynő, részemről legalább első sorban neki adnám. De hát a színpadon jár . . . s az a pár deszkaszál valahogy olyan degradáló intézmény . . .

Milyen bolond is vagyok én. Egy pár nap óta egyre róla álmodozom, ebben az én kis csendes szobámban őt látom mindig s a hangja itt cseng a fülemben. Ha éjjel fölébredek, a Mignon románcza zúg körültem s ha nappal valamit dudolok, az a Mignon fecske-dala.

A mennyi költézzettel képzelte Goethe a Mignon titokzatos alakját, azt mind egyesítve láttuk Arnoldsonban. Ő maga egy költemény. Hangja úgy szól, mint a lágy csengő és behatol, mélyen az érzés tanyájába. Mikor őt hallom, érzem, hogy szív érintkezik a szívvel. Nem, ez sok volna, az enyém csak annyira képes, hogy meglássa az övének nagyságát. De elég ahhoz, hogy imádatserűt érzéssel töltöson el, nem ő iránta, a ki csinos, 35 esztendőss asszonyka, nem a hangjába, de a lelkébe, a mely e hangban él, a művészetébe, mely magával tud ragadni a szellemi élvezetek legmagasabb pontjára.

A Mignon dala s egyszersmind az egész opera: a vágy zenéje.

Ha nagyon feszegetnök, ki lehetne mutatni, hogy minden egyes opera milyen emberi indulatnak a zenéje. Ennek ad kifejezést a zeneszerző s ha ezt megtaláljuk, úgy megértjük az operát. Wagner azért oly nehezen érthető, mert mintegy a természet erőivel, az elemekkel dolgozik s ha van is nála egy-egy kis lyrai részlet, valami súlyos öserő von rá fátlyolt, mely a laikus szemnek átlatatlan.

Annyi vágyat dallal kifejezni, mint a Mignon románczában, csak Thomasnak sikerült, az opera szerzőjének. Mikor a mult évben a Semmering pompás vidékén kőboroltam s fölmásztam Sonnwendstein legmagasabb sziklájára, mikor ott körülöttem jártak a felhők, a szél lobogtatta kabátomat, az erdők zúgtak titokzatos morajjal s egy pillanatra, míg a nap kisütött, elterült előttem a vidék egész Bécsig gyönyörű panorámában, akkor — emlékszem — önkéntlenül elkezdtem énekelni a Mignon dalát, tele szívvel és tele vágyakkal. Olyan vágyakhoz való ez a dal, a milyenek egy utolsó szikla tetején fogják el az embert. Valami messze fekvő, boldog vidék után, a hol nincs gond . . . küzdelem s a hol az ember bűn nélkül tud születni. „Kennst du das Land?“ . . .

És most magam előtt látam azt a kis vándorkomédiás leányt, szürke ingben és szűk szoknyácskában, a kinek ajkára adtak ezt a dalt, olyan ajkára, mint az Arnoldsoné.

Poézissal, nemesen és egyszerűen mutatta meg, hogy milyennek képzelte Goethe

háiban úgy, mint az államban. A palotában úgy, mint a kunyhóban.

Jövel, jövel áldott pünköszt és töltse el mindnyájunkat szentlélekkel és tűzzel, hogy felébredjünk és aztán küzdjünk a diadalért; küzdjünk azért, hogy szebbnek tekintsük a földet, miut a milyen, sőt ha úgy kell, gyémántnak lássuk még a porgöröngyöket is. És aztán, hiszen így törekvéseink nyomán megszületik bennünk és általunk a szabadság, a felvilágosodás, buzgóság, lelkesedés, békeiségre való törekvés, a szent, a nagy, az örökkévaló dolgok iránt való lobogó szeretet, egyszerűen azok a virilis vonások, melyek kialakítják rajtunk az Isten képét, hogy láttára leemelik kalapjukat az emberek, mint a hívő lelkek teszik a faragott képek előtt.

Kívánunk olvasóinknak boldog ünnepeket!

Közügyek.

— **Képviselőtestületi közgyűlés.** Nyiregyháza város képviselőtestülete pénteken, május hó 27-dik napján délután 3 órakor a város-háza dísztermében rendkívüli közgyűlést tart. A gyűlés tárgysorozata a következő: Beniczky Miksa indítványa Kossuth Lajos emlékének gyalázói Zimándi Ignác és Zelenyák János ellen, a város közönsége megvetésének kimondása és illetékes hatóságuk utján megfenyítésök tárgyában. Szabolcsvármegye határozata a városi szervezési szabályrendelet tárgyában. Ugyanannak határozata a városi mérnöki állás ideiglenes betöltése tárgyában. Ugyanannak határozata Marsalkó Gusztáv ellenőr fizetésének időleges pótlása tárgyában. Ugyanannak határozata a város és Toletti Domokos közötti peregyesség jóváhagyása tárgyában. Pénzügyi és gazdasági és jogügyi szakosztályi vélemény a színház épületnek a város részéről átvétele tárgyában. Az 1898. évre elkészített közmunka összeírás munkálat bemutatása, a váltásdíj megállapítása s a kötelező megváltás arányának meghatározása tárgyában. Szabolcs-

vármegye alispánjának határozata Léderer Ignác és Márton József gyógyszereszek által szegény jogon kiadott gyógyszerek számláinak megállapítása tárgyában. Tanácsi előterjesztés ifj. Sexty József városi számtisztnek a házi és gyámpénztár kezelése idejére megfelelő díjazásban részesítése tárgyában. Jánoszy Endre városi adópenztáros 3 heti szabadságolásra iránti tanácsi előterjesztés. Maleczky Emil, Gerhardt Sámuel és Maczkó Mátyás és neje jogföld vételi ügyekben tanácsi előterjesztés. Tanácsi előterjesztés a helybeli izraelita ortodox hitközség járdapítási költség elengedése ügyében. Tanácsi előterjesztés a Himes-kerti telep részekre ifj. Orbán Károly, Szohor Pál és Tomasovszky Lajos vevő-felekkelt megkötött szerződés bemutatása tárgyában. Tanácsi előterjesztés a Himes-kertben egy összekötő hid létesítése iránt. Tanácsi előterjesztés a folyó évi márczius 15-iki kivilágításra vonatkozólag. Tanácsi előterjesztés a sertésvész fellépése esetén követendő eljárás tárgyában.

— **Betegápolási pótadó.** Eddigélé a közkórházi gyógykezelésben részesülő vagyon-talan betegek gyógykezelési költségeit a törvényhatóságok, a városok és az egyes községek viselték. A törvényhatóságok e költségeket természetesen csak pótadókól fedezhették s így a többek között 2 év óta Szabolcsvármegye is 4% betegápolási pótadót kénytelen kivettetni és beszedetni, hogy ezen kötelezettségének megfelelhessen. Most a kormány ezen terheket az állam vállára szándékszik átvinni. Az idevonatkozó törvényjavaslat most van a képviselőház előtt s a jövő héten már tárgyalás alá kerül. A törvényjavaslat azonban a betegápolási költségek fedezésére szintén pótadót, csak hogy természetesen állami pótadót vesz terbe, amely pótadó azonban a javaslat szerint az egyes állami adók 3%-át meg nem haladhatja.

— **Irnok vagy díjnok?** Egyik vármegye főispánja megkérdte a belügyminisztertől, hogy vajon a díjnokok kinevezésének joga őt, a főispánt illeti-e meg, avagy az alispánt? A minisztertől azt nyerte válaszul, hogy a főispán a vármegyei segéd- és kezelőszemélyzet kinevezése tekintetében az 1886. XXI. t. cz. által reá ruházott jogot csakis az *állandóan* rendszeresített állásokra gyakorolja, míg az ideiglenes alkalmazott napidi-

jasok fölfogadása a törvény rendelkezésén kívül esvén, azt az alispán teljesíti. E tekintetben a fogalomzavar a miniszter vélekedése szerint onnan ered, hogy az állások elnevezése nem szabatos, amennyiben egyes vármegyék díjnokai névvel jelölik meg nem csupán az ideiglenes napidíjas, hanem az állandóan rendszeresített s nyugdíj képes irnoki állásokat is. Czélszerűnek látna ennél fogva a miniszter, ha a vármegyék közönségei az említett állások szabatos elnevezése iránt intézkednek.

A magyar lithurgia ügye.

Az „Országos Hírlap” keddi számából vesszük át a következő nagyrdeku közleményt:

A magyar lithurgiáról, mely a legközelebbi napokban újra nagyon aktualis lesz, már nem egy értesülés volt a sajtóban, de az egész kérdés kepe még nem domborított ki teljesen és világosan.

Több mint száz éve annak, hogy buzgó orosz hitű, de magyar érzésű papok megcsináltak s használni kezdték a magyar lithurgiát. Lassan, nagyon lassan terjedett a hajduság közül kiindulva, de még inkább előbbre ment, mintsem tért veszített volna. Buzgó hazafiak mindig akadtak, akik ezt a tüzet szították a nemzeti oltáron.

1868-ban minden magyar dolog komoly fő lendüléssel mar annyira erősödött a magyar érzés, hogy a magyar lithurgia hívei, akik el vannak szórva különböző egyházmegyében (de a zöm természetesen Hajdumegyében és Szathmárban van a munkácsi püspökség alatt) külön magyar püspökséget kívántak maguknak, amely alá tartozzanak az összes magyar lithurgiasok, kikből még a Szekelyföldön is van egy pár falu.

Eőtvs kitért a kívánságuk előtt. De el nem oltta aspirációikat s különösen Hajdudorog jó magyarái csak váltig nem tettek le a lobogót s vizik még ma is. Sőt nem kételkedünk abban sem, hogy ha megállnak mellette, diadalra segítik.

Most Bánfily, illetve Wlascics alatt még vehemensebben lépett ki a soha el nem alvo vagy s ujra a magyar püspökséget kívántak. Baró Bánfily azonban nem pártolta ezt. És helyes is. Bánfily indoka az, hogy minek kiszakítani külön egy megyébe a magyar lithur-

a kis Mignon, a ki faluról-falura járt a komédiás truppal, túrta a bántalmazásokat, mikor nem akart a tojásokon táncolni és a ki vőgött messze, a hazája után.

Összette szépen a két kezét és élénkezte azt a dalba öntött fájdalmat. Ennyit tett csak, de bizony sokan voltak azok közül, a kik kótával járnak az operába és végig dirigálják ülőhelyükön a darabot, hogy most dirigálás helyett egy könnyet segítünkünk le a gúkker alatt . . .

Előadás után szaladgáltam egyik operai ismerősömtől a másikig, hogy hadd halljak valami rosszat is erről az élő költeményről. Nem sikerült egyebet megtudnom, mint hogy . . . a magas á egy kissé hamis volt.

— De valamit a magánéletéből?

— Kérem, nem tudunk semmit, nem tudhatunk semmit, mert . . . mert itt van a férje is. Ott, az a köpczös bourgeois, a ki minden előadás után zsebrerakja a kis 800 forint honoráriumot. Megjegyzem, hogy ez igen kevés, ahhoz képest, hogy Loie Fuller, a szeptentin tánc fölálalója, érdemében, udvarlókban és évek számában következő bővelkedő miss, a Magyar színházban 500 forintot kap egy föllépésért.

Holnap pedig, Budapest szegényebb lesz egy asszonygyal, Arnoldson utazik. Már ugyan „bejárta kétszer a világot”, de ezt a nótát — biztos értesülésem szerint — nem énekei, mert a „svéd csalogány” olaszul vagy franciaul csicsereg. (Természetudások figyelmébe!)

Kedves Szerkesztő ur! ha pesti ember volna már megkérdnéznél tőlem itteni zamatos gezmazmussal: Más „szenvédesei” nincsennek csak színház . . . színház? — Csupán egy betűvel tévedne, csakugyan nincs más „szenvédelyem.”

A „szezion” tehát haldoklik.

Mennél melegebben sűt a nap, annál nehezebben vesz lélegzetet. Mint a vén tudóveszes, a ki akkor lehel ki az életet, mikor a fákön kifakad a rügy . . .

A természet megifjodik s kimul a megvénült szezion. Így kell annak lenni, mikor ott tartunk, hogy a nappal éjszakává, az éjszakát nappallá tesszük.

De van ám a tavaszknak is sok öröme.

Ha egyik csütörtök estén kijönne velem a büszke görög stylusban épített műcsarnokba, a pesti közönségnek sok jellemző vonását mutathatnám meg.

Kimegy a tavaszi tárlatot megnézni, hogy a ruháját mutogassa; járkál a képek között, hogy a zenét hallgassa . . . Bocsánat, a nagy érdemű közönséget nem szabad szidni.

Csütörtökön este katonabanda dübörög az oszlopos teremben. Az igaz, hogy élelmes ember volt az a festő, a ki zenével akarja kiszoktatni a közönséget, jól is ismerheti a magyart, de bizony mégis csak megsértett bennünket. Azzal, hogy zenét is nyujt a képek mellé, azt mondja: szamarak vagytok, nektek a festőművészet kevés élvezetet nyujt.

No mi nem hallgatjuk ezt a fűsikétitő csinna-bum zenét, hanem megnézzük a képeket. Azaz megnéznők, ha már nem ismerünk oly szörnyen a kritikákból.

Hanem mindjárt a második teremben akad egy kép, a mit talán kifejejtettek a műbírálok. Magam pedig úgy vagyok a képekkel, hogy egyet nézek-nézek sokáig és ha tetszik nekem, akkor az a kép az a gondolat foglalkoztat, bármilyen más színeket láttak is.

Nekem tehát csak egy kép ismerősöm maradt a mult sötétből. Címe: „Gyöngy az élet, komoly a művészet.” Szenes Fülöp festette. A gyöngyéletet gyönyörű nő képviseli, az arcán életkedv sugárzik és boldog mosoly ül az ajkain s a mint végig dől mint modell a kereveten, szinte érezzük, hogy itt csakugyan van valami, a mi „életet” jelent. Mellette komoly gondokkal telve, összehúzott szemöldökkel áll a festő, vizsgálja immár kész festményét. Megálltam a kép előtt, éreztem, rajta valami magasabb gondolatot.

De vajjon igaz-e a gondolat?

Mennél tovább nézem a két alakot, annál inkább találom, hogy az igazság mégsem teljes rajta. Pedig az igazság sehonnan sem hiányozhat.

Magam legalább a gyöngyéletet nem festem meg egy ily mulatni vágyó, talán kicsapongó nő alakjában. Hiszen egy percz multán sajnálat ébred bennünk és azt mondjuk:

giájú híveket és aztán hagyni a többiekét. Mikor ezek missiót teljesítenek a nem magyar liturgiájú hívek közt, mint a jó kovász. Az eszes államférfi számot vetett azzal a körülménnyel, hogy folyton szaporodnak a magyarokhoz szakadók. — Ha fogynának, bizonyonnyal kívánságuk mellé áll Bánffy. Mi legalább így kommentáljuk Bánffy álláspontját — aki azonban egyébként híve és lámogatója a magyar liturgiának.

Firczak Gyula a munkácsi püspök derék ember, jó magyar ember, de végre is nem forradalmárnak született. Respektálójá nemcsak a római pápának, hanem mindenféle hatalmaknak. Ő e kérdésben nagyon is circumspectus volt. Az ő határozottabb föllépése a liturgia kérdésben sokkal előbbre vitte volna Rómában az ügyet — ahol nemcsak a magyar püspökségről nem akarnak hallani semmit, hanem a magyar liturgia ellen is, mely pedig már százados gyakorlaton alapszik, rossz szél fúj.

A görög-katolikusok abban, hogy a Vatikánban az ó-szláv liturgiához meg mindig szivós ragaszkodás mutatkozik, Schlauch Lőrincz bíboros és Steiner Fülöp püspök befolyását okolják.

Schlauch Lőrincz állítólag azért ellenzi a magyar liturgiát, mert a görög-katolikusoknál a magyar nyelv hozatik be oltári nyelvül, félni lehet, hogy erre a római katolikusok táborában is vérszemét kapnak a legmagyarabb helyeken a latin nyelv elhagyására.

Steiner püspök ellenben egyszerűen azért ellenzi, mert Steiner püspök elvöl ellenez minden dolgot, ami a magyarság erősödésére szolgál.

A liturgia kérdésben e két egyháztól zavarta Rómában a vizet.

Csudálkozni keil különösen Schlauchon, aki nemcsak egyszerű bíbornok, — hanem egyike a legkivalóbb szellemeknek Magyarországon (Steinerrel ez csak természetes); e két egyháztól kívül erősen komplikálta a kérdést a hajdu-dorogi és a budapesti bizottság közötti konfliktus. A hajdu-dorogi ugyanis nemakarnak tagítani külön magyar püspökségtől a budapestiek ellenben megelégszenek a magyar liturgiával és a naptár-egyesítéssel.

Eleinte nagyok voltak az ellentétek, de a legutóbbi időkben sikerült egy kompromisszum, mely összehozta a két bizottságot úgy, hogy a püspökség kérdése egyelőre nem

szegény nő, mennyeire sülyedt! S vajjon az ő hamis mulatságukban ki nem érzi az élet-untagságot s a boldogság hiányát, mily mesterséges kacajjal és lármával akarnak fedni? Egy ily nő győzőn meg bennünket arról, hogy gyöngy az élet? Nem, az lehetetlen. S midőn elmerülünk a nézésben, inkább azt találjuk; komoly az élet és komoly a művészet. Vagy talán a festő éppen ellenkezőjét gondolta annak, a mit gunyos czelzattal mond? Így ez a gyöngyelet azt jelentené, hogy mi ilyenek képzeljük azt; valóban ily felfoggással a kép igen kiváló.

De ezalatt látni magas tudomány a mi zenekedvelő közönségünknek.

Szerkesztő ur, tudom, nagy figyelemmel kíséri most a löversenyek alkalmából a fővárosi lapok sport-rovatát. — Oh csak ne tagadja, tisztában vagyok én azzal, mennyire érdekelte ez a rovat akkoriban, mikor Pesten volt beiratkozva az egyetemre. — Nem akarom megsérteni, nem mondom, hogy „járt az egyetemre.”

A löversenyek alatt itt vannak az arisztokraták, sőt még a Festichek palota ablakaiban is föl húzzák a fehér függönyöket, melyek majdnem egész estendőben bámulhatnak a Múzeum-keretre.

A versenyeke kimegy egész Budapest és a „fél-világ.”

Az emberek szkeptikusak, tehát személyesen akarnak meggyőződni, vajjon igazat

bolygattatik. A két bizottság egy országos bizottsággá alakult és a legközelebbi napokban Budapesten fog összejönni. Ugy értesülünk, hogy Szabo Jenő főrendiházi tag egy igen becses és érdekes elaboratunot fog a bizottság elé terjeszteni.

Minden jó magyar ember érdeklődéssel tekint a lelkes kis csoportra és munkájára, mely immár talán az utolsó küzdelem a magyaroknak az utolsó szigeten, saját hazájukban a saját nyelvük használatáért.

A középiskolai tanterv revíziója:

Az országos közoktatási tanács állandó bizottságának a középiskolai tantervek revíziójáról szóló jelentése a napokban hagyta el a sajtót. A terjedelmes jelentés a revidált tanterveken és azoknak megokolásán kívül a revízió történetét s a középiskolai szervezetnek az egységes jogosítás alapján leendő módosítását is ismerteti.

A bizottság elvi fontosságú javaslatainak összefoglalása a következő:

Nemzeti tantárgyak:

1. Magyar nyelv és irodalom. a) a magyar irodalom történet tanítása a VII. és VIII. osztályban foglal helyet, s eszerint módosul egyfelől az irodalom olvasatás, másfelől változást szenved a retorika és poétika helye a megelőző osztályokban; b) a poetikához kapcsolódik mint új anyag, a művészeti alapfogalmak rövid fejtegetése, a VII. osztály irodalom történeti anyagához a magyar nyelv rendszerének áttekintése; c) az olvasmányok canona (részint példaképen, részint kötelező módon megjelölve az egyes szerzők és műveket) pontosan megállapítottak.

2. Történet. a) A történet-tanítás úgy rendezetik be, hogy a nemzeti történet — az V-ik osztály kivételével — mindegyik osztályban helyet találjon; az I—II. osztályban a magyar nyelvi olvasmány alapján, a III—IV. osztályban összefüggő elbeszélés alakjában, a VI—VII. osztályban az egyetemes történettel kapcsolatban, a VIII. osztályban összefoglaló, főfigyelemmel az állami élet és az alkotmány fejlődésére; b) az egyetemes történet tanítása a klasszikus ó-korral az V. osztályban indul meg.

mondott-e a perzsa sah, mikor azt állította, hogy az egyik ló jobban fut, mint a másik. — És mindennap bebizonyul, hogy igazat mondott.

Nem mellesleg dolog azonban a löverseny mellett a szépség-verseny sem, nevezések és bánatpénz nélkül a nagy tribünön. Hogy vajjon itt van-e több festett haj, vagy a műtárlat képein, itéljük meg a műbírálok.

Téved azonban, a ki azt hiszi, hogy a szépség-verseny nincs befolyással a löversenyek eredményére. — Hej, azok a vasizmos jockeyk a dicsőség mellett női kegyért is versenyeznek. Bizonyítja ezt az a pár fogat, mely löverseny után a Stefánia úton megfordul, hordozva egy-egy jockeyt s egy sárga vagy piros hajú hölgyet.

A nőket a verseny alatt nem is igen érdekli más, csak a jockeyk. — Ez azonban nem gátolja meg őket abban, hogy a többi férfiakkal együtt azokat is lóvá ne tegyék. A publikumot pedig a lovak „teszik lóvá.”

Hogy engem is azá tettek, már budget kérdést képez s így jobb lesz róla hallgatni, mert még Sz. úr eltalálna mondani az édes apámnak s akkor nem volnék az ő „édes” fia.

Mikor Pestre utaztam, ön arra figyelmeztet, csak löversenyre ne járjak. Hej de jó tanács volt, olyan jó, hogy nem lehetett megtartani.

Hanem tisztelt Szerkesztő ur, önt kétszeresen fogja ezentúl tisztelni

Z.

3. Földrajz. a) A földrajz mint önálló tantárgy, külön heti óraszámmal csupán az alsó három osztályban foglal helyet, de a földrajzi ismeretek ébrentartása és bővítése térszint a történettel, részint a természetrajzzal kapcsolatban, a többi osztályokban is biztosítandó; b) Az I. osztály tárgyaül kizárólag a hazai földnek megismertetése szolgál (Európa általános földrajzának áttekintése csupán a keretet adja meg ehhez az ismertetéshez); c) A IV. osztályban a történet befejezésével Magyarország (Ausztria, az osztrák-magyar monarchia) politikai földrajza foglal helyet; d) A VII. osztályban a viágtörténetet Európa és Amerika földrajzának áttekintése, a VIII. osztályban a magyar történet Magyarországi politikai, gazdasági és műveltségi állapotának ismertetése fejezi be.

A tanterhelés:

1. Latin nyelv és irodalom. a) A czéblől elmarad a magyar szöveg latinra fordítása; ennek következtében az írásbeli dolgozatok száma (nem hetenkint hanem kéthetenként egy) kevesedik s a heti órák összes száma hattal csökken; b) az olvasmányok canona és olvasatásuk megváltozik, a szerkesztett olvasmányok helyét a III. és IV. osztályban Cornélius Nepus és Phaedrus, Julius Caesar vagy Curtius Rufus és Ovidius, az V-ikben Livius helyét Cicero és Ovidius foglalják el; Livius az V. osztályból a VI-ikba helyeztetik át; c) a nyelvtan tanítása az I—VI. osztályokra terjesztetik ki; d) a VII. és VIII. osztályban a római régiségekre vonatkozó, valamint az irodalom-történeti ismeretek összefoglalása külön is helyet foglal.

2. Görög nyelv és irodalom. A VII. és VIII. osztályban a görög irodalom (az epika és próza; a lyra és dráma) fejlődésének összefoglaló áttekintése megkövetelendő.

3. Modern nyelvek (német-francia). a) A czél alább szállítandó; a biztos nyelvtani ismeret és az idegen nyelvekre való szabatos fordítás helyett elégséges a czébla fölött „gyakorlottság a nyelv írásbeli és szóbeli használatában”; b) a nyelvtan tanítása az összes osztályokra kiterjesztetik; c) az olvasmányok canona osztályonként megállapítottak; d) a nyelvtanulás gyakorlati követelményeire az eddignél nagyobb súly helyezendő. E végből foglalnak helyet a tantervben a későbbgyakorlatok s a tanítás, legalább a felsőbb osztályokban, az illető idegen nyelven történik.

4. Természetrájt vegytan. a) A gimnáziumban a természetrajz tanítása (I. II. osztály) elvlassztatik a földrajztól s heti 2—2 órában külön helyet foglal el; b) a természetrajzi diszciplínák tanmenete a vegytan kedvéért a gimnáziumi IV—VI. osztályokban változást szenved; IV. osztály növénytan a szükséges chemiai előismeretekkel, V. osztály állattan, VI. osztály asványtan vegytannal kapcsolatban; c) a realiskolában a vegytan tanítása 1—1 osztályi vagy magasabban foglal helyett IV—VI osztály helyett (V—VII. osztályban) s az asványtan tanítása a vegytannal kerül kapcsolatba az V—VI. osztályokban.

5. Természettan. A VII. és VIII. osztály természetlani anyaga változatlanul marad, de a tanítás módszerének irányása végett a czébla fölveendő, hogy a matematika lehetőleg csak fizikai törvények kifejtésére, nem pedig levelezésére alkalmazandó.

6. Matematika. a) A számtan tanításnál a számolásbeli ügyesség gyakorlására különös gond fordítandó, s a föladatak tárgyköre aként állapítandó meg, hogy a számtani tanítás is hozzájárulhasson a középiskolai képzés nemzeti elemeinek fejlesztésére. b) A matematikai tananyag minden ágazatában megkiván és megenged némi redukció.

7. Rajzoló és ábrázoló geometria, szabdkézi rajz. a) A rajzoló geometria tanterve a gimnáziumban és realiskolában lehetőleg egyaránt aképen állapítandó meg, hogy a tulajdonon bő és elvont anyag redukáltatván konkréttebb alakban, inkább szemléltetően, mintsem rendszeres összefüggésben határoz-

tassék meg s mindenütt csak a legegyszerűbb esetekre szorítottak; b) Az ábrázoló geometria anyaga a régi óraszám meghagyása mellett, de az osztályok változásával (V—VIII. osztály helyet: VI—VIII. osztály) redukálendő és a legegyszerűbb helyzetek tárgyalására korlátozandó; c) A szabadkézi rajzról a súly a látás és megfigyelés tehetség fejlesztésére esik; ennelfogva a disztiményi elemek hátterbe szorításával főképp a természeti tárgyak valóság után való rajzolása érvényesül s a szépizés fejlesztése végett az egymást követő közszakok jellegzetes műalkotásainak bemutatása és ismertetése is helyett is helyet foglal a tantervben.

8. Testgyakorlat. a) A szertornázás, a rendgyakorlatok és szabadgyakorlatok megszorításával a szabadkézi gyakorlatok (a training mellőzésével) és játékok lépnek előtérbe (szabad délután); b) a gyöngébb szervezett tanulók állapotuknak megfelelően foglalkoztatandók.

A görögpótló tantárgyak.

1. Görögpótló tantárgyak az 1890. évi XXX. t. cz. keretében: a) Az irodalmi tanítás sulypontja a kisméretű görög íróknak magyar fordításban való olvastatására esik; mellettük s velük együtt csupán kapcsolatos olvasmányok foglalnak helyet a magyar irodalomból; b) az olvasmányok mellett, részben azok alapján, a görög irodalom történetének és a görög művészet reameiknek ismertetésére is gond fordítandó; c) az ábrázoló geometriai elemek teljes mellőzésével a rajztanítás csupán a szabadkézi rajzra terjeszkedik ki amaz elvek alapján, amelyek a reáliskolai szabadkézi rajz tantervében irányadók; d) a görögpótló tárgyak a görög nyelv összes heti óráit lefoglalják.

2. Az 1890. évi XXX. t. cz. módosításával: a) A görögpótló tanfolyam bifurkáció alakjában megszűntendő; b) a görögöt pótló tantárgyképpen iskolánként vagy egy modern nyelv (francia, angol, esetleg olasz) vagy a természettudományok egyik ága és a rajz vétséssék; c) a főntebbi pont szerint a gimnáziumnak három típusa áll elő: 1. latin nyelv göröggel, 2. latin nyelv franciaival (esetleg angol, olasz) és 3. latin nyelv a természettudományok egyik ágával és zajjal; d) emez iskolatypusokra egyaránt kiterjesztetik a tud. egyetemi és a műegyetemi tanulmányokra szóló egységes jogosítás; e) amennyiben a reáliskolák a főntebbi típusok valamelyikévé át nem alakulnak, főiskolai mai jogosítványok kiterjesztése nem engedhető meg.

Hirek.

— **Lapunk felolós szerkesztője, mint tartalékos hadnagy, négy heti fegyvergyakorlatra vonulván be, távolléte alatt a lap szellemi részéért társszerkesztőnk a felolós.**

— **Kossuth gyalázói ellen.** A magukról megfélekedett és Kossuth Lajos emlékét bemocskolni akaró Zimándi Ignác és Zelenyák János dolzával fog foglalkozni Nyiregyháza város képviselőtestülete is a pénteken délután tartandó rendkívüli közgyűlésen. **Beniczky Miksa** volt orsz. képviselő, városi képviselői tag adott be idevonatkozólag egy indítványt, amelyben indítványozza, hogy a képviselőtestület **undorát és megvetését** fejezze ki a sőtét lelkű támadókkal szemben, s egyidejűleg intézzen feliratot Vasváry Kolos hercegprimáshoz és Steiner Fülöp székesfehérvári püspökhöz, mint illetékes felsőbb hatóságokhoz, a megtévelyedett papok megfenyítése iránt. — Nem kétkelődünk abban, hogy a képviselőtestület egyhangulag magáévá teszi az indítványt, azt azonban óhajtánók, hogy miután az indítvány a tárgysorozat első

pontja, a képviselői tagok már a gyűlés kezdetén mennél nagyobb számmal jelennek meg, hogy a képviselőtestület megnyilatkozása annál imponzansabb legyen.

— **Kinevezés.** A m. kir. dohányjövédéki központi igazgatóság ifj. **Mann József** nyiregyházi segélydíjas dohányjövédéki gyakorlatnokot dohányjövédéki segédtisztvé nevezte ki.

— **A színház ügye.** A városnál tudvalevőleg most a képviselőtestület szakosztályai foglalkoznak azzal a kérdéssel, hogy a város megvegye-e és milyen áron a színházat? Az már körülbelül befejezett dolog, hogy a város a szabadkézből való megvételt mellőzve, megvárja az augusztus 7-ére kitűzött árverést. Most a pénzügyi és gazdasági szakosztály a színházért adható ár nagyságának megállapításán fáradozik. — E czélból már szakértőkkel is megvizsgáltatta, hogy az épület milyen állapotban van. Tegnap szerdán délután a szakosztály ismét ülést tartott, amelyen azonban az a kérdés merült fel, hogy az árverésen a színház összes berendezéseivel és felszereléseivel tétel-e ki árverés alá, vagy azok nélkül? Ennek a kérdésnek tisztázása még a pénteki képviselői gyűlés előtt megtörténik, minthogy ezen gyűlés lesz hivatva határozni a színház megvétele tárgyában.

— **A főgimnáziumi vallastanári állás.** amelyet csak nem régebben töltött be a főgimnázium pártfogósága, ismét üresedésben van. A megválasztott **Henriczy Béla** aszóni segédlelkész ugyanis értesítette a főgimnázium kormányzó tanácsát, hogy miután időközben más előnyösebb állásra is megválasztott, a vallastanári állást nem fogadja el. A pártfogóság tehát most új választást kénytelen foganatosítani.

— **Színház.** **Tiszay Desző** miskolci színtársulata szombaton, 28-án este kezdi meg előadásait a **Varázsgyűrű** című új operettel. A társulat tegnap fejezte be előadásait S. A. Ujhelyen a közönség élénk pártolása mellett s a társulat a pártolásra, mint az Ujhelyen megjelenő Zemplén című lapjunktól olvassuk, úgy egészében, mint egyes tagjainak kiválósgát tekine, teljes mértékben érdemes.

— **Új vasut Szabolcsban.** A kereskedelemügyi miniszter a Réthy Ferenc és Pollák Armin engedélyesek által **Debrecentől Nyir-Bátorig** felépíteni szándékoló helyiérdekű vasut közigaazgatási bejárásnak megkezdésére június hó 15-ikét, összejöveteli helyül pedig Debrecezen városházát tűzte ki. A tervezett vasut Debrecentől **Hajdu-Sámson, Nyir-Adony, Tamási puszta, Mihálydi, Gelse, Szalmad, Nyir-Bogát** irányában vezet Nyir-Bátorig. A közigaazgatási bejárást június 15-én Debrecezen és Sámson, 16-án Adony, Mihálydi, Gelse és Szalmad, 17-én pedig Bogát és Nyir-Bátor határában foganatosítják Képpsy Árpád miniszteri titkár vezetése alatt.

— **Országos tanár-kongresszus Debrecezen.** Az országos központi tanár-egyesület Debrecezen, július 3-tól kezdődőleg három napig országos tanargyűlést tart. Debrecezen hagyományos vendégszeretettel kívánják fogadni az országos középiskolai tanár-egyesületnek az ország minden részéből odaseregülő tagjait. Egy nagy bizottság alakult, amelyen a kongresszus vednökéül gróf **Degenfeld József** főispánt választották meg; megválasztották továbbá a rendezést intéző központi bizottság elnökéül **Simonffy Imre** polgármestert, az előfoglaló- és ünnep rendező bizottság elnökéül Márk Endrét, az elszállásolást rendező bizottság elnökéül Oláh Károlyt, a kirándulást rendező bizottság elnökéül Szigmeth Károlyt, a sajtóügyi bizottság elnökéül pedig Koncz Akost. — Debrecezen város tanácsa a város vendégeül látja a kongresszus tagjait és a gyűlés céljaira 1000 (ezer) forintot folyósít. Továbbá gondoskodott róla, hogy a város monografáját zsebkönyv alakban megírják.

— **Majális.** A helybeli polgári leányiskola növendékei tegnap, szerdán délután

tartották meg ez idei majálisukat a sóstói erdőben a Méhes nevű kerülő-ház mellett. A növendékek délután 1/2 3 óra tájban vonultak ki tanítónóikkal együtt, a délután folyamán azonban számosan keresték fel a vig társaságot a rokonok és ismerősök közül. A majálisnak a meglehetősen erős szélről eltekinve kellemes időjárás kedvezett.

— **Telefon Nyiregyházan.** Mint előző számunkban említettük, a kereskedelemügyi miniszterium által Nyiregyházan létesíteni szándékoló állami helyi-telefon hálózat közigaazgatási bejárására határnapul e hó 23-ika volt kitűzve. A közigaazgatási bejárásra a miniszterium képviselőiben **Hollós József** kir. főmérnök, a nagyvárdi posta és távirda igazgatóság képviselőiben **Gaál Elemér** főmérnök és **Petrik János** főtitisz, az államvasutak képviselőiben **Mauksch Imre** államvasuti ellenőr, az államépítészeti hivatal részéről **Koczok László** kir. főmérnök, a város képviselőiben **Bencs László** polgármester, **Sztarek Ferencz** rendőrkapitány és **Klein István** főmérnök, a nyiregyházi villamossági részvénytársaság részéről dr. **Kovács Elek** és **Szohor Pál** voltak jelen s ugyancsak dr. **Kovács Elek** képviselte a villamos vasut engedélyesét, a „Részvénytársaság villamos és közlekedési vállalatok számára” czogét is. A közigaazgatási bejárásnak nevezett eljárás a város-háza tanácstermében vette kezdetét, ahol Gaál Elemér főmérnök ismertette a terveket. A tervezet szerint a telefonhálózat központja az orosi-utczán levő postahivatal lesz. Innen indulnak ki a vezetékek a házfedelekre alkalmazott tartókön. A vezetékek a Korona épület tetőzetéről ágaznak szét, egy részük a városházára átfeszítve a városházát, a vasuti uton, az állomás külső nyugati oldalánál a nagy laktanyáig, illetve Führer féle téglagyárig, másfelől pedig a vármegyeház-teren és a Kossuth-utczán a város majorig, a pazonyi-utczán és a pazonyi uton a Burger-féle kőháposi gazdasáig s végül a kállói-utczán. A vezetékek a város belső területén a háztetőkre alkalmazott ugynevezett fedeltartókön, a külső utczákon pedig oszlopokon lesznek kifeszítve. A bizottság kocsikra ülve bejárta a telefonhálózattal ellátandó utvonalakait, melynek folyamán csupán a vasuti uton felállítandó oszlopok helyének kérdése okozott némi akadályt, minthogy tudvalevőleg ezen ut kiszélesítése előmunkálat alatt áll, a kiszélesítés azonban a telefonhálózat elkészültéig — ami 2—3 hó alatt megtörténik — nem következik be. A bizottság itt abban állapodott meg, hogy az oszlopok ideiglenesen a kifele menet jobboldalon elhúzódo gyalogút mentén, a kivagott akáczfák helyén fognak felállíttatni. A bejárás délig tartván, az eljárásról szóló jegyzőkönyvet délután vetek fel és írták alá a városházán.

— **Eljegyzés.** **Hunyady László** helybeli fényképez eljegyezte **Fábrý Berta** kisasszonyt Székelyhídon.

— **Jegyzőválasztás Nyir-Bátorban.** A néh. Márk Antal volt nyirbátói községi jegyző elhunytával megüresedett jegyzői állás tegnap, szerdán töltöttek be választás utján. A jó javadalmazású állásra Csiba Endre öfőherőti, Horváth Gyula balsai, Szinegh Elemér beltéki, Borcsik Gyula piricssei és Nemes Béla dőghei jegyzők pályáztak, kik közül **Nemes Béla** választott meg.

— **A vasuti út kiszélesítésének és kiépítésének ügye** — sántikálva ugyan — megint előre haladt egy lépéssel. A városi mérnöki hivatal ugyanis betérésztette az Er folyón építendő beton hid tervezetét, amelyet Hönsch Vilmos miskolci beton-technikus készített el. A tanács ezzel kapcsolatban megbizta a mérnöki hivattal, hogy most már az út építésére és a csatornázásra vonatkozó terveket az állam építészeti hivatal kivánságának megfelelően sürögősen dolgozza át, hogy azok lehetőleg még június hó folyamán Szabolcsvármegyéhez felterjeszthetők legyenek.

— **Lakbémelés.** Örvedetes hír érkezett a nyiregyházi állami hivatalnokok részére. Mi voltunk az első, akik jó forrásból tudatuk, hogy Nyiregyháza városának a 3-ik lakbémelőre való emelése a miniszteriumban befejezett dolog s most megérkezett az erre vonatkozó miniszteri rendelet is. A lakbémelés a folyó évi február hó 1-ig visszamenőleg történt meg s a pénzügyigazgatóság már intézkedett, hogy az állami hivatalnokok lakbémelőmánya az új osztályozásnak megfelelően fizetessék ki a kir. adóhivatal által.

— **Országos vásár.** A pünkösdi országos vásár vasárnap és hétfőn tartottuk meg. A vásár azonban főként az ismét kiűtött sertésvesz miatt elrendelt zár következtében nagyon is csekély forgalmu volt s alig ért fel egy-egy őszi hetivásárral.

— **Érdekes vendége volt** a múlt héten csütörtökön városunknak. — *Horn Johanna* kisasszony svéd írónő Christiániából, hol atya egyetemi tanár, európai körútja alkalmából keresztül utazott Nyiregyháza Tabódy Jenő ungvármegyei főjegyző és családja kíséretében s meglepettette itt a vármegyei régiségi muzeumot, dr. *Jósa András* főorvos és *Mikecz Dezso* főjegyző kalauzálása mellett. A tudós kisasszony a legnagyobb mértékben meg volt lepve a nagyjelentőségű régiségi tárgyak gazdag gyűjteményének látára, s csodálkozása oly szembeötlő volt, hogy magyarzatképen elmondotta, miszerint egyáltalában nem volt elkészülve arra, hogy vidéki magyar városban ilyen kulturális intézményt találhasson.

— **A vármegyei muzeum gyarapodása.** Gr. *Pongrácz Jenőné* urnó ömeltősága, egy régészeti szempontból is rendkívül értékes tárgyalat gazdagította a vármegyei régiségi muzeumot. A 10—11. századból való, keresztet ábrázoló, felnyitható ereklye tartó ez, bizancci ízlés szerint készítve. Az értékes régiséget a tiszai-észlári határban az u. n. Sinka dűlőben találták, pár lépésvire attól a helytől, ahol nem régiben a híres honfoglaláskori lelet napfényre került. Dr. *Jósa András* az érdekes régiséget, mely a vármegyei muzeumban fog elhelyeztetni, fölküldte dr. *Hampelnek*, a ki már értesítette dr. *Jósat*, hogy a nagy régészeti becsű tárgyat legközelebb ismertetni fogja az Archeologiai Értesítőben.

— **A főgimnáziumi torna-kör próba versenye.** Az aradi ker. torna-versenyre leranduló főgimnáziumi ifjúság folyó hó 26-án, csütörtökön délután 5 órakor tartja szokásos próba-versenyét. Sorrend a következő: 1. Szabad gyakorlatok pusztá közel. 2. Minta tornázás a magas nyujtón. 3. Magas ugrás és sulydobás távolba. 4. Távol- és rúdugrás. 5. kötelhuzás. 6. Fabottal alakítandó gulák. Az ifjúság testi nevelése iránt érdeklődőket tisztelettel meghívja *késmárki Galli Lajos*, főgimn. torna-tanár.

— **Letartóztatott szocialista.** Ifj. *Fignár János* apagy szocialistát még mindig nem juhásztották meg a szocialis mozgalmak elfojtására tett hatósági intézkedések. — Az aralási munkákra való vállalkozás czeljából Apagyra érkezett *Becsay Juoka* és *Danilovics Elek* szmerekovai munkásokat megtámadta s fenyegette, hogy agyonüti őket, ha Apagyon akármelyik földbirtkosnól munkát mernének vállalni. Az apagyai csendőrök letartóztatták a fenyegetőző „czuczilistá“-t és átszolgáltatták a nyiregyházi törvényszéknek.

— **Lódíjazás és csikóverseny a Hortobágyon.** A debreczeni gazdasági egyesület vasárnap lódíjazást és csikóversenyt rendezett a Hortobágyon, hová a gazdák ekhózszekereken, az uri közönség pedig külön vonaton utazott ki. A lódíjazásnál előnyben a kiszgadd lovai részesültek. Ez a díjazás is amellett tanuskodott, hogy a régi spanyolfajú lóállományunk Nonius vérről fölfirissítés legjobban megfelel a debreczeni gazda igényeinek s bármint velekedjenek egyes konzervatív hajlamu zivis gazdák, a városi tanács és a gazdasági egyesület a Nonius faj

meghonosításával szerencsésen eltalálta a lótenyésztés terén azt az irányzatot, amelytől az elkorcsosult régi faj megnevesítése bátrán várható. Igen szép növésű, kitűnően gondozott anyakanczák és csikók vezettek elő, még pedig nagy számmal. A lódíjazást csikóverseny követte, melynél a 4000 méteres pályát szörén ülték a napbarnított arcu, izmos csikós-legények. Dében a híres hortobágyi fogadó mellett épült nyári mulatóban jó magyaros ebédhezült a közönség. Egymást érték a elmés felkászóntók a Rácz Károly bandájának zenéje mellett. Az ifjúság tánczra is perdült és városi kisaszonnyok, parasztleányok, uri gavalloer, pásztorlegények rakták a csárdást alkonyattájj.

— **A krajczár halála.** Még nem halt meg, de már haldoklik. — Csak öt hét és eltűnik oda a hová apja a négykrajczáros s néhány esztendő mulva már alig fognak emlékezni, hogy milyen is volt az a krajczár. Junius 30-ig él csak a krajczár, akkor kivonják a a forgalomból, mint kivonták a finom fogásu zengő hangu hatost, melynek a neve úgy hangzik, mintha csak a halottnak nevét említenék. Eltűnt a hatos, eltűnt a négykrajczáros és most eltűnik a múlt idők utolsó aprópénz emléke a krajczár. A fillér, a bronz megölte a krajczárt, a rezet s ezental nem fogjuk mondani „vagd ki a rezet,“ hanem „vagd ki a bronzot“ s a példaszó, hogy „krajczárból lesz a forint“, „fillérből lesz a korona“ alakot ölt.

— **A nyiregyházi iparos-ifjúság önképzőegylete** május hó 30-án, pünkösöd másodnapján, a „Sóstó“ nyári helyiségében saját pénz-tára javára jótékonyezelű zártkörű táncvizsgalmat rendez. — A rendező-bizottság tagjai: Dr. *Ferlicsa Kálmán*, tb. b. elnök. *Kozma György*, b. elnök. *Borók János*, b. alelnök. *Nagy Géza*, b. pénztárnok. *Paskó Ferenc*, *Polanszky Sándor*, b. ellenőrök. *Kiss Andor*, b. jegyző. *Büleszbach Péter*, *Dokupil Gyula*, *Friedmann Simon*, *Grzyvinsky József*, *Holik András*, *Horányi Lajos*, *Hólcz István*, *Jobbágy Pál*, *Kéry József*, *Kohn Ignác*, *Kondás András*, *Kossik Kálmán*, *Kövér Gyula*, *Krescsák János*, *Lenhárt János*, *Pásztor Sándor*, *Pásztor Lajos*, *Racsó Mihály*, *Rátvay János*, *Regitka Gyula*, *Szamosy Sámuel*, *Szikszay Pál*, *Szilágyi Gyula*, *Szokol Lajos*, *Vajdits László*, *Vitászky József*, *Zajác János* rendező-bizottsági tagok. Belépti díj: személyjegy 1 frt, családijegy 2 frt. Felülírtetések köszönettel fogadtaknak és hirlapilag nyugtáztatnak. Kezdeté délután 5 órakor.

— **Csöd. Fábry Béla** nyiregyházi vas kereskedő ellen a kir. törvényszék e hó 23-án csődöt rendelt el. — Csöd-biztos Szabó László törvsz. bíró, megmondokul dr. *Hoffmann Mór* helyetteseül dr. *Prok Gyula* ügyvédek vezettek ki. A követelések bejelentésének határideje augusztus 1, felszámolási határnap augusztus 22, csödválasztmány választási határnap augusztus 25-ik napja.

— **Kanyaró járvány.** Eperjeske községben a kanyaró-betegség járvány-szerűen fellepett. Egyszerre 14 gyermek betegedett meg. A szükséges hatósági intézkedések a járvány tovább terjedésének megállítására, illetve megszüntetésére megtették.

— **Harc ez szappangyár miatt.** Galambos Miklós volt egri lakos szappangyáros albertbe vette ki a város tulajdonát képező Bundi koresma egyik mellék épületét s ott szappangyártást rendezett be. A szappangyárhoz az első foku iparhatóság a telep-engedélyt meg is adta, Galambos a szappangyártást meg is kezdte, a szomszédoknak azonban sehogyszem tetszett a gyártással együtt járó kellemetlen illat, miért is a telep engedélyezés ellen panaszszal létek. A vármegye alispánja mint másodfoku iparhatóság az elsőfoku határozatot feloldotta s utasította a városi tanácsot, hogy helyszini tárgyalást tartson, amelyen hallgassa meg a szomszédokat s kérje ki a városi orvosfőnök, főmérnök és rendőrkapitány véleményét is.

A helyszini tárgyalás a szomszédok élénk érdeklődése mellett a múlt szerdán délután tartott meg s a tanács tegnap délután foglalkozott ismét a telep-engedélyezés kérdésével. Az engedélyt a tanács a szakközögek véleménye alapján újból megadta, csupán némi tűzbiztonsági óvintézkedéseket rendelt el, de egyszersmind a gyárost a buzatéri közut használatától eltiltotta, nehogy a víz esetleges bemocskolása miatt a kut a lovak és állatok itatására alkalmatlanná váljék.

— **Öngyilkos huszár.** *Gaál József* heves-megyei illetőségű honvéd közhuszár szombaton délután szolgálati fegyverével ismeretlen okból agyonlőtte magát. Hétfőn délután temették megfelelő katonai díszszel.

— **Új czigarettek.** A pénzügyminiszter rendelete folytán ez év június 1-étől kezdve három új beföldi különlegességi gyártmány jön forgalomba. Az új szivarkák nevei: *Sphynx* (100 drb ára 9 korona), *Khedive* (100 drb ára 6 korona), *Dames* (100 drb ára 5 korona). Ugyancsak június 1-től az egyiptomi I. minőségű *Sphynx* és II. minőségű *Gula* szivarkák gyártását beszüntetik.

— **Háboru Nyiregyháza.** A kassai honvédkerületi parancsnokság fogházában valami katonai vétsége miatt fogvalető *Skulka János* honvéd fantaziájában született meg a Nyiregyháza kitérőben levő háboru eszméje. Egy leveléből tudtuk meg, amit a nyiregyházi fogházban vizsgálati fogságban hűsölő Mihály öcséséhez írt s amelyben ékes szavakkal tudatja, hogy Nyiregyháza nagy háboru van készülőben, mert biztos tudomása van arról, hogy három egész waggon fegyver szállítmány van utban a czibélek számára. A levél a hatóságok kezébe kerülvén, most majd azért is kérdője vonják vitéz *Skulka János*, hogy mit is akart hát ő voltaképpen ezzel a legújabb háborus hírrel?

— **Kegelemkerő szocialisták.** A szabóes-megyei szocialista mozolódásokból kifolyólag tudvalevőleg a szocialisták közül többeket elítéltek a közizgatási hatóságok is. Most az elítéltek közül *Nagy István* pártolnai volt szocialista elnök és *Nagy Péter* pénztárnok a kiskvárdai járás főszolgabírája útján felszólalomodványt adtak be, amelyben elkövetelt botlásaitak számvana-banva erősen fogadkognak, hogy „míatan a szocialis tanok helytelenségéről is veszedelmes voltáról meggyőződök, annak ellenállásává lettek“ és illő hódolattal kéri *Öfelségétől* a reájuk kiszabott büntetés elengedését. A jársi főszolgabíró a felszólalomodványokat a vármegye alispánjához terjesztette be, honnan az tovább megy a maga útján a belügyminiszteriumhoz. A kérvény sorsa elé mindenesetre élénk kíváncsisággal tekinthetünk.

— **Árlejtés ruházat szállításra.** Szabóes-vármegye alispánja a vármegyei szolgaszemlézte részére az 1899—1901. évek alatt szükséges ruházat szállítására árlejtést hirdet. A versenytárgyalás június 13-án délelőtt 10 órakor fog a vármegyei háza kistermében megtartatni. Az árlejtésen részt venni óhajtok 200 frt bánompénzt kötelesek letenni. Az árlejtési feltételek az alispáni hivatalban tekinthetők meg.

— **A katonai czélokra szolgáló ebek adómentessége.** A belügyminiszter a földmívelésügyi miniszteriummal egyetértve, körendelettel intézett a törvényhatóságokhoz, amelyben hivatkozással arra, hogy az 1888. évi VIII. t. cz. a katonai hatóságok által szolgálati czélokra tartott ebek adómentessége iránt intézkedést nem tartalmaz, ambar ezen törvény egyik főczélja csak a fölösleges ebek tartásának megszorítása volt, felhívja a törvényhatóságokat, hogy a cs. és kir. közös hadsereg, a m. kir. honvédség és a m. kir. csendőrségnél katonai, illetve csendőrségi szolgálati czélokra tartott ebeknek az ebadó alóli mentesítése iránt az ebtartásra vonatkozó szabályrendeletek megfelelő módosítása útján gondoskodjanak, s az ekként módosított szabályrendeleteket jóváhagyás végett október 15 ig terjeszszék fel.

— A bujdosó alkonycsillag. Akik vasárnap este napnyugtával a nyugoti eget nézték, szép égi tűneménynek voltak szemtanúi. A hold vékony sarló-alakja és Vénusz, egünk legszebb csillaga közel tűntek fel egymás mellett. E tűnemény azonban csak rövid ideig gyönyörködtette az embereket, hogy új, még érdekesebb jelenséggel kárpótolja a szép csillagpár bámulóját. Vénusz egyszerre csak eltűnt a hold karimája mögött. A csillagászatban két csillagnak ezt a helyzetét együttállás okozta fődésnek nevezik. A vasárnapi együttállásnak érdekességét növelte az a körülmény, hogy a hold sarlója még igen kicsiny volt és így a fődés már akkor következett be, amikor Vénusz még igen messze, csaknem fél percnyire volt a sarlótól. Ennek magyarázatát a hold fényváltozásaiban találjuk. A hold mindig ugyanazt az oldalát fordítja felénk s emberi szem soha sem látta még a hideg égi test másik félgömbjét. A szerint tehát, amit a nap a látható hold-felületet egészen, felig, vagy negyedrészen világítja meg, a szerint van földünknek nézve telihold, félhold vagy negyedhold. Mindazonáltal vehettük már észre, hogy a holdkorongnak meg nem világított része — az tehát mely a sarlót egy körpára egészíti ki — halvány ezüst fényű, olyan körülbelül mint egy ritka ezüsfátyol. Ezt a jelenséget onnan magyarázzák, hogy a hold ujhdoltól első negyedéig földünknek nappali vidékeivel van szemben és a földről visszavert napsugarak egészen a holdig jutnak, halvány fényvel árasztja el ennek éjjeli vidékeit. Ha már most egy csillag, például a Vénusz, a holddal egy látóvonalba jut, a mi részünkre láthatatlanná lesz abban a pillanatban, amidőn a hold gömbje ama csillag és a föld közé kerül, még akkor is, természetesen ha a csillag a holdkorongnak láthatatlan, meg nem világított része által fedi. Ezért láttuk Vénuszt hirtelen, szinte váratlanul eltűnni a fényes égboltról; mintha a mindenség elhylene volna. Ezek a csillag-fódések egyébiránt fontos szerepet játszanak a csillagászatban, különösen pedig a selektográfiában (holdtudomány). Aitalku nyertük az első tudományos bizonyítást a hold lakhatatlanságáról. Valamely világ szerves életének első alapfeltétele a légkör. Ennek híján nincs élet, nincs se érzés, se érzelem, az ilyen világ holt. Midőn az ég egyes csillagai — azok, amelyek az állatvilág táján ragyognak, a hold peremét érzik, sugaraiknak meg kellene törniök a hold légkörén, ezt azonban eddig nem tapasztalták még s így el kell vitatnunk az élet letehetését mellékbolygónk felületéről.

— Elfűstölt milliók. Tizenegy millió forintnál többet fűstölt el Magyarország három hónap alatt, 1898. január elsejétől, márczius végéig. 81,981 frittal többet, mint tavaly az első három hónapban. Az erről szóló kimutatás elég érdekes. Burnót elfogyott 11,934.75 kilogram 23,630 forint 43 kr. értékben, pipadohány elkelt 124819800 csomag 3687653 forint 38 kr. értékben, a hazai szivarok forgalma 116,788,478 darab 3,941,986 forint 31 kr. értékben, cigarett elfogyott 187,955,950 darab 1,679,430 20 kr. értékben, havanna szivarféle elkelt 86,026 darab 12,697 forint 75 kr. Összes bevétel 11,354,660 frt 85 kr. A népszerűbb szivarfajokból elkelt: *regalitäts* 1,423,900. *kuba portoriko* 52,772,800, *trabuko* 3,907,900 darab; a cigarettákból: *hölgy* 52,683,450 darab, *magyar* 44,036,300 darab, *virszina* 27,484,909, *sport* 21,878,400, *hercegovina* 14,733,300, *szultán* 8,905,350. Az idei gazdasági válság meglátszott a dohányfogyasztáson is, mert a drága szivarok forgalmánál csökkenés mutatkozik, ellenben az olcsóbbaknál emelkedést konstátáltak.

— Menetdíjkezdmény mezei munkások részére. A földmivészügyi miniszter megkeresésére a kereskedelmiügyi miniszter a mezei-, valamint a szőlőmunkások menetdíjkezdményére vonatkozó díjszabási határozmányt a magyar királyi államvasutakon, valamint mindazon hazai vasutakon, melyeknek díjszabásaiban a mezei- és szőlő-

munkások részére megállapított féláru utazási kedvezményt úgy mint a magyar királyi államvasutakon eddigelő közlekedési bizonyítvány előmutatásának feltételéhez volt kötvé, folyó évi június hónap 15-én kezdődő hatálylódó módosította, hogy a mezei-, valamint a szőlőmunkások a III. kocsiosztályban a féláru utazási kedvezményt, melyre azon esetben van igényük, ha legalább tizen utaznak együtt, illetve ha legalább tíz munkás kedvezményes menetdíját megfizetik, jövőben az 1898. évi II. törvénycikkben előírt „munkásigazolványai” felmutatása alapján minden további kö ségi bizonyítvány használatának kötelezettsége nélkül igénybe venni jogosultak. E rendelet alapján tehát a menetdíj kedvezmény igénybevételelénél a mezei munkásoktól eddigelő követelt közlekedési bizonyítvány felmutatása teljesen mellőzendő lesz, mely intézkedés a munkásokat kétségkívül sok fáradságtól, utanjárástól és költségtől fogja megkímélni s a menetdíjkezdmény igénybevételelénél a munkásnép nagy könnyebbségére fog szolgálni. E rendelet közhírré tétele, valamint végrehajtása iránt a kellő intézkedések megtörténtek s a közlekedési előljárásságok is utasítottak, hogy a fent megjelölt czélból eddigelő kiállított, azonban a most közölt rendelkezés alapján tárgyalatlanul vált közlekedési bizonyítványok kiszolgáltatását a jövőben mellőzzék. E rendelet hirdetmény útján minden vasuti állomáson közzé lesz téve.

Apróságok a hétről.

A városzaha nagytermében e hó 20-ika óta delelőtnöknék egy bizottság tartja üléseit: az adókievőtö bizottság.

Tajjai meglelt komoly férfiak, foglalkozásuk is olyan természetű, amely úgy szólván teljesen nélkülözöi a derült mozzanatot, mert czéja annak megállapítása, hogy az állam, a százezős állam kezeinek egyikevel milyen mélyen nyuljon bele a „hasznahajtó foglalkozást öző” polgárainak zsebébe. „Már pedig az örökké vig kedélyű honpolgárnak is megfagy a mosoly az arcza, mikor arról van szó, hogy adót és mennyi adót kell fizetnie?”

Ennek a komoly bizottságnak munkálkodásába vegyített egy derült pillanatot egy helybeli új hentesüzlet tulajdonosának a leleményessége.

Mikor reá került a sor, a felhívásra senki sem jelentkezett. — Annak igazolására volt tehát szükség, hogy megidézettette a tárgyalásra.

Kikeresik az idevényvétel s az csakhamar kézről-kézre jár a bizottság tagjai között. És a bizottság tagjainak arczára vidám mosoly ül, s egyenként konstátálják, hogy „Nagyon jó! Igazán ötletes”.

A vetiven az aláírás helyén a hentes betűzőjének kek festékes lenyomata volt látható: a hentes neve egy jói meghízott *disznóban!*

A biciklisták sokat panaszkodnak, hogy az utca-gyerekek városszerete különös előszeretettel dobálnak feléjük és utánok téglá és cserépdarabokkal, göröngyökkel. Avagy egyéb hiányában egy marék földdel.

Közülök főbben ismétellen kérték a rendőrség segélyét és védelmét, a rendőrség ígérgeti is, hogy ujra kihirdetetik a biciklizésre vonatkozó belügyminiszteri rendeletet, — hanem hát a rendőrségnek annyifelé kellene figyelmet és gondot fordítani, hogy igazán méltánytalanság bármínó irányban eredményt is várn tőle.

A hét egyike délutánján egy biciklistát közvetlen közelből dobott meg egy marék sárral egy 6—7 esztendős fiúcska a kállai-utca végén. A biciklista se rest, leugrik a gépéről, hamarosan odatámasztja egy fához s a halálra rémült gyereket nyakon csipi, mielőtt elmenekülhetett volna.

A gyerek kétségbeesetten fogadkozik:

— Jaj csak most az egyszer ne tessék bántani, sohasem hajtom meg többet a bécit!

A biciklis szive megesis a reszkető gyereken, szabadon bocsátja, s csak aztán, mikor már messze jár, jut észébe, hogy hát miről fogja őt felismerni máskor az a gyerek, aki csak azt ígerte meg, hogy ő utána nem fog többet dobalózni?

A kedre virradó éjjel dühöngött égi háboruról beszélgettek egy társaságban. A társaság egyik tagja egészen neki hevülve fejtegeti:

— Igazán abnormis időjárás! Mindig azt hallottam, hogy jégeső csak nappal lehetséges, most pedig jóval éjjél után csak ugy zuhogott a jég? Galambtojás nagyságu jégdarabok!

— Talán nem is egészen galambtojás nagyságuak voltak azok! — jegyzi meg egyik hallgatója.

— Nem állítom egész határozottan — enged az elbeszélő — de legalább is verébtojás nagyságuak!

— Csudálatos! — tamáskodik ujából a másik — En korán reggel egyenesen a kertbe mentem, de sehol egy levelet, meg a napraforgó levelet sem talaltam átlukgatva, pedig azt legkönnyebben veri rostáva a jég!

— No már én nem tudom milyen kárt csinált, milyen volt, de annyit mondhatok, hogy én nem a menydörgésre, hanem a nagy zugásra ébredtem fel, az pedig mástól, mint jégtől, nem származhatott!

A megboldogult aréna udvarán a zöldség tér mellett van egy öreg eperfa, egy igen öreg terebélyes eperfa. A mult este — mikor a zöldségtér közepén gyökeret vert cirksuz zenészei népszerű dalainkat harsogó szerszámjaink segítségével teljes igyekezettel törekedtek mennél népszerűtlenebbé tenni, arra sétáltam és fellillantam a tisztas eperfa feketén bölintgató lombjaira.

Óriási meghatottság fogott el. Szép karácsony ünnepe jutott eszembe gyertyácskával megakott karácsony fáival. A szét nyuló izmos galyakon iparuzó egészen fiatal emberek álltak, ültek, kapaszkodtak és szemüket, gyertya lángként csillogó szemüket, a cirksuz felé irányították a melyben folyt már az előadás.

Megszámláltam őket, huszonketten voltak. A szellős páholyban képviselve volt hazai iparunk csaknem minden ága egy-egy ágon. Nyugodtak lehetünk a szaklapokban sokszor elíratott iparunk jóvőéről. Legközelebb bekövetkezendő hatalmas föllendülést biztosan várhatjuk. Az egészen fiatal iparos világ szemmel látható magasra törekvésének más következménye nem lehet.

Ha másik oldaláról nézzük az ügyet, s a huszonkét ifjú nem mint iparos, hanem csupán mint ember kapaszkodott a fára: ugy akciójuk eklatáns dokumentum Darwin lezszármazási teóriája mellett.

A nagy tudós ha láthatná az emberrel megakott eperfát, kezeit dörszölné örömben, mert ez a nagy fára törekvés erősen hajtja merésznek tetsző állításának malmára a vizet és ha állítását egész terjedelmében nem is, de annyit mindenesetre bebizonyít, hogy — sok ember a majomtól származik.

CSARNOK.

Az ön affairjeim.

Irtá: Mark Sip Twain Uluss.

A krémi félsziget egyik arnyas fásorában történt. Az úde allé ruganyos porondján hárman sétáltunk, mindhárman ruganyos lépéssel: György, orosz nagyherceg, Julius Caesar, örörmester a római közös hadseregben

és én. Főületesen megnézve társaimat, zseniális gyorsasággal észrevettem, hogy mindketten ólmyi magasságuk, mire én előkelő nonchalance-val és büszke fejhordással kijelenttem, hogy szeretem a nagy emberek társaságát.

A párhuzamos faszor mögött elterülő két lejtőn tírpaq jeunesse doreeók heverészet. A zöld ifjak mohó vidámsággal ették a zöld füvet. E ragyogó milieu vidám hangokat pendített meg kedélyem hangszerén. Ugyanarra, hogy egyszerre csak azon vettem észre magamat, hogy tréfás nótát dudolagok. A dal refrainje ez volt:

Te is csak orosz csár vagy édesem,
Egy csöppet sem jobb a többinél."

Mikor már tizenhatszor énekeltem el e bájos áriát, György trónörökös, mint leendő orosz csár a refrain sértőnek találta és kancsukájával arczon legyintett. Minden felvilágosítás kérés helyett behajajítottam őt a Fekete-tengerbe. Ő úgyesen kuszott és véres elégtételt kér. — Szó nélkül beledobtam a Veres-tengerbe, mire ő minden eredetiség felretéve, újra kieviczkél és kijelentette, hogy én félreértettem őt. Aztán, hogy még jobban provokáljon, két métermáza Takova rendjelet vágott belem és legjobb barátjának nevezett.

A párbajt rendőrségmentes helyen viktuk. Az ő segédei először az északi sarkot, aztán Klondyket ajánlották, az enyéim ellenben először a Csöndes oceán, majd később a Gaurisankár területét óhajtották. Hosszas, de ki nem merítő vita után a Boulevarde des Italiens-ben állapodtak meg.

A párbajt zsebkendővegről viktuk meg, tizenötzöri golyóváltással: töltött pisztolyokkal. En behunyt szemmel czloztam. Agyonlöttem egy minisztert, két képviselőt, három gamint és tizenöt grissetet. A grisseteknek csupán szoknyáit lyukasztottam át. A nagyherceg golyói csaknem mind a Concorde-ter és a Notre-Dame felé szállottak. Végre egy nagy nehezen talált, agyvelőmet és májamat roncsolta szét. A senatus és a köztársasági elnök a párviadalt befejezettnek nyilvánította.

Az udvarias rendőrség hullámát a morgueba cipelte. A gyaasz esethez méltóan a legfeketébb márvanyasztalra fektettek. — Valahogy megtudtam, hogy e helyen előttem ragályos beteg feküdt s kiabáltam, hogy tegyenek más asztalra, de hiába. — Aztán fenyegetni kezdtem a szolgákat, hogy jelenést teszek az egészségügyi tanácsnak, mire aztán a szomszéd-terembe vittek.

Körülbelül tíz-tizenkét esztendeig hevertem e bájos helyen, aztán meguntam a penetráns szagot s jókedvűen a Madeleine-terre mentem villásreggelizezni.

A másik párbajom pedig valósággal szerencsés kimenetelű volt. Az ügy a keleti-expressz étköz kocsiában kezdődött, hol egy ur a table d'hôte-nál express gyorsasággal evett s a mellett rémitő mennyiséget. Közvetlen mellettem ült s az orrom elől a legutolsó falatig, mindent kiszedett a tából.

Jó ideig mindössze avval adtam tudtára haragomat, hogy a tányért és az evőeszközöket vagdosztam a fejéhez, hanem mikor kedvez pecsenyémet, a filet de rosbef-öt hozták s ebből sem hagyott számomra a táiban egyetlen falatot sem, túrelmemet vesztve, Ő falánságát az ablakon keresztül kihajajítottam.

Elég szemtelen volt, amennyiben az ajtón keresztül visszajött. Segédeink rögtön tanácskoznai kezdtek s párbaj-színhely gyanánt a rohanó vonat fedélzetét tűzték ki. Az első összecsapásnál mindkét szemét kiütöttem, mire a segédek a viadalt befejezettnek akarták nyilvánítani. En azonban ezt nem láttam helyesnek s arra hivatkoztam, hogy ő a párbaj előtt is szemtelen volt. A második összecsapásnál a hasamra utazott és egy gyönyörű sexttel tényleg ki is hasította gyomromat. A párbajnak vége volt, kibékültünk s én a legnagyobb jóltevőnek

neveztem őt, étkezésre azóta mit sem kell költenem.

A harmadik affairém a Fram-expedicióban való részvételem alkalmával történt. En és néhány társam integrálunk a társaságtól s a saját szakállunkra fagyoskodtunk. Kirándulásunk már-már eredményel kezdett csegetetni, az északi sarktól mindössze pár lépésnyire voltunk, sarkunkban azonban egy karaván jegesmedve.

Oly hideg volt, hogy még a jegesmedvék is didergő állapontba helyezkedtek, miből azt kezdők következtetni, hogy ők nem annyira a hideg északi sarkot, mint inkább meleg bőreinket szeretnék fölfedezni. Egy angol sorhajó-hadnagy, Sir John Bull a fagyos idő daczára minden hidegvérét elvesztette s a jegesmedvék előrenyomuló társasága ellenében hátamat kezdte barrikádnak használni. Hátamnak közönséges torlaszszá ledegradálása ellen tiltakozni kezdtem s ezen passiv rezisztenciámnak kézzelfoghatólag is kifejezést adtam, a mellettünk lévő legnagyobb jéghegygel jól mellbe vágtam, mire ő kihivott.

Eközben a jegesmedve csordának minden tagja megfagyott s a párbaj oly módon ment végbe, hogy jegesmedvéket kezdünk enni, győztes az lesz, akit többet bír bejőlők falatozni. En kétszáz darabot ettem meg s mondhatom, hogy a gyomromat épenséggel, nem erőltettem meg, hiszen ha jól emlékszem, e testreszemem az expres vonat tetején karddal kihalították. — Ellenfeletem "már a százhuszadiknál külelte a hideg és mire a hajóhoz visszatértünk, olyan náthás lett, mint két tucatz osztriga, ilyen fagyosak voltak a jegesmedvék.

Több affairém eddig ugyan még nem volt, de hogy lesz, az bizonyos, valószínűleg lennek tartom ugyanis azt, hogy azok közül, akik ezt olvassák, egyetlen-egy sem akadna, aki ne provokálna.

Közgazdaság.

Fogyasztási és értékesítési szövetkezetek szervezése.

Mintha alapjában megváltozott volna a társadalom felépítése széles e hazában. Mindentűt a szövetkezés szükségességét halljuk mind gyakrabban hangoztatni. Az az eszme, amely eddig csak szörványosan tudott hódítani, ma már hivatalos részről is olyannak fogadtatott el, mint amely a kisgazda helyzetét javítani egyedül alkalmas eszköz. És éppen a szövetkezeti eszmének ezen hivatalos elismerése adta meg a lökést a mozgalomnak, a szövetkezeti eszmének a gyakorlatban való megvalósítása iránt.

A hivatalos elismerés nagy gyakorlati jelentőségét nem lehet tagadni, mert sajnos, de nálunk tényleg ugy van, hogy míg valamely ügy a hatalom szankcionálását meg nem nyeri, épp a vezető-osztály részéről visszautasításban részesül. Mi sem igazolja ezt jobban, mint a szövetkezeti ügy fejlődése. Buzgó, tettekre kész apostolok évtizedek óta hirdetik a szövetkezeti eszme szükségességét s igaz, hogy a fáradozás a mai viszonyok között elismerésre méltó eredményeket tud felmutatni, de ha vizsgáljuk, hogy kik azok, akik ezen buzgó férfiak által hirdetett eszme szolgálatába szegődtek, úgy ezek között sajnos, nélkülözni fogjuk azt az elmét, a mely egykor a nem jövedelmező köztevékenység terén elsorangu szerepet töltött be. A gazdasági és ipari hitelszövetkezetekről szóló törvényjavaslat benyújtása egyszerre megváltoztatja a helyzetet s reméljük, hogy a szövetkezés áldásaiban épp ezen törvényjavaslat hatása alatt az ország termelőinek mind szélesebb rétegei fognak részesülni.

Még csak ígért volt a hitelszövetkezeti törvényjavaslat akkor, midőn a "Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége" a múlt év tavaszán annak a terveknek a megvalósí-

tását kezdeményezte, hogy a hitel terén már is oly szép eredménynyel működő szövetkezetek példájára, a fogyasztás és értékesítésnek gazdái érdekek szempontjából megfelelő lebonyolítását fogyasztási és értékesítési szövetkezetek alakítását vegye fel programjába. A gazdasági és ipari hitelszövetkezetekről szóló törvényjavaslat a szövetséget ezen program megvalósításában egy nagy lépéssel segili elő kar, ha a hitelszövetkezeteknek adott kedvezményeket más gazdasági célú szövetkezetekre is kiterjeszti.

Hogy a hitelszövetkezetek, melyek szervezéséről az új törvényjavaslat eléggé nem gondoskodik, mily kiválóan elősegítik a fogyasztási és értékesítési szövetkezetek keletkezését, azt igazolja a külföld példája, különösen Németországé, a hol az ilyenmű szövetkezeteknek egész hálózata van már s hogy ott a német gazda a miénknel mostohább viszonyok között még eddig fenn tud állani, ez a szövetkezeti eszme oly nagyarányú terfgalalásnak köszönhető. Sőt kétségtelen, hogy ezen szövetkezeti hálózat az, amely a gazdasági közönségben az összetartozandóság nagy érzését nevelte és ennek tulajdonítandó az, hogy az összetartó gazdatársadalom, érdekeinek védelmében oly arányú akciót tud kitejteni.

A Szövetség által megindítandó szövetkezeti akció elömlankátaival a kiküldött bizottság már elkészült ugy annyira, hogy mire a hitelszövetkezetekről szóló törvényjavaslat szentesítették, akkor már működésbe léphet az egész akció központja: a "Magyar Mezőgazdák Szövetkezet" is, amely a fogyasztási és értékesítési szövetkezetek országos központjául épp oly megfelelő, mint a hitelszövetkezetek központjául a hitelszövetkezetek központi hitelintézete. Mert egy ily központra és a községi fogyasztási és értékesítési szövetkezeteknek ezen központhoz való csatlakozásra feltétlenül szükség van.

A szövetkezésnek csakis akkor van gyakorlati értelme, ha nem a községekre szorítkozik csupán, hanem a szövetkezetek szárai és ezrei egy országos központ köré csoportosulnak, mert csak az így egy központban összefutó erők tömörüléssel lehet oly előnyöket biztosítani, amelyek számba vehetők s lehet a termelő osztály ellen irányuló karateket megtörni. Még akkor is, hogy ha az a vidéki szövetkezet a központ közvetítését nem igényelné, mert szükségleteit helyben előnyösebben tudja beszerezni, még akkor is az erkölcsi támogatás és ellenőrzés szempontjából szükséges, hogy a községi szövetkezet egy központhoz tömörüljön. Itt nem lehetnek kicsinyes indokok, mint egyéni ambíció és helyi patriotizmus irányadói; a szövetkezeti eszme a gyakorlati érték csengő érzépezére csakis ugy váltható be, ha a széttagoltság kicsinyes indokai letűnnek a napirendről, ha mint egy községben szövetkezté tömörülnek az érdekek, ugy az országban a szövetkezetek is egy központtá alakulnak. De szükséges ezen központnak a létesítése nemcsak a közvetlen anyagi előnyök biztosítása szempontjából, hanem azért is, mert a szövetkezetek virágása a vezetéstől függ és lehet a vezetés pillanatra jó, a legmegfelelőbb, mégis eljöhét az idő, midőn a központ befolyása sok, igen sok, szövetkezetet menthet meg a bukástól. Nem kisebbhetnek tehát a vidéki központok érdemei ha egy országos központ után a szövetkezet is erősödhetik.

Nalunk egyelőre korai még a fogyasztási és értékesítési szövetkezetek tömörüléséről beszélni, mert azok száma — sajnos — az országban még alig számottevő. Sőt szinte jobb is, hogy ily szövetkezetek nincsenek nagyobb számban, mert azok a legkülömbözzőbb alapelvek szerint szövetkezve, azoknak egy országos központba való tömörülése lehetlenséggel határos. Azonban egy törvényhozási alkotás nélkül is a "Magyar Mezőgazdák Szövetkezet" közbejöttével a Szövetség által létesítendő fogyasztási és

értékesítési szövetkezetek teljesen egyenlő alapokon fognak szervezkedni ép úgy, mint amik az nálunk a hitelszövetkezetek szervezésénél történt. A Szövettség a „Mezőgazdák Szövetkezeté”-vel karöltve megállapította az alapszabálytervezetet, kidolgozta a szövetkezetek ügyrendjét, megállapította a szükséges nyomtatványformákat úgy, hogy ily módon a központ közreműködésével alakuló szövetkezetek kezelése nemcsak könnyebb, hanem a szükséges egyöntetűséget is biztosítja.

Piaczi árak.

— Május 18. —

Buza	13.—	13.40.
Rozs	9.—	9.40.
Árpa	7.—	7.20.
Zab	8.20	8.40.
Tengeri	5.80	5.9.
Szesz	21—57.	

Különfélék.

A világ leghosszabb hidja. Kétségkívül a világ leghosszabb hidja az, mely Skocziában a Tay fölött halad el és melynek hossza 3200 méter. Ezt követik a nagybritanniai Firth és Forth hid, mely 2394 méter, a hollandiai Moerdyck hid 1470 méter, az oroszországi Volga-hid 1438 méter, a weichsli 1325 méter, a thoeni 1272 és a grandezi (Elbefelettől) 1092 méter hosszú hidak. — Franciaországban egyetlen nevezetesebb hidja sincs, mert a Truyère fölött elvonuló leghosszabb hid is csak 564 méter hosszúsága.

Az emberiség vége. „La fin de l'humanité” címmel az elmúlt esztendőben Nadaillac marquis tollából rendkívül érdekes és tudományos szempontból is fölötté tanulságos könyv jelent meg. A Globus című folyóirat most bővebben foglalkozik a könyvvel és a többek közt ezeket írja róla: Egy vallásfilozófiai iskola már régóta sokat foglalkozik ezzel a kérdéssel. Faye, a francia tudományos akadémia tagja, azt a nézetet vallja, hogy a földi életnek egy napon meg kell szűnni. A nap mindjobban ki fog hűlni, a felülete megszilárdul és ezáltal a földet megborítja a világosságtól és a melegtől, melyek pedig a szaporodás és létezés alapföltetei. Nagyon érdekes és eredeti de Lapparentnek, a párisi katolikus egyetem tanárának a felfogása. Lapparent szerint bizonyos atmoszferikus benyomások a víz fölött lévő föld talaját megfosztja szilárdságától és a leszakadt részecskéket magával viszi. — Így feltétlenül eljön majd az az idő, amikor a földön nem lesznek emelkedések és az egész szárazföldet tenger fogja borítani. Nadaillac könyvében mind a két különböző nézetet felemlíti, de egyuttal megjegyzi, hogy az emberiségnek mindazonáltal nincs oka aggodalomra, mert Lapparentnek négy és fél millió esztendőre van szüksége, hogy elmélete bevaljon, míg Fay még ennél is többet igényel a nap kihűléséhez. Brialmont tábornok belga akadémikus elmélete már sokkal inkább képes és élethez annyira ragaszkodó emberiségben félelmet gerjeszteni. — Brialmont a föld népének túlságos elszaporodását aranyba állítja a föld által nyújtható táplálék maximumával és arra az eredményre jut, hogy földünk csak 12 milliárd embernek tud élelmet adni; a belga tábornok számítása szerint pedig már a 2166-ik esztendőben fogja az emberiség ezt a számot elérni, tehát 369 esztendő múlva már az éhínség fogja az embereket megzúzani. — Ezt az utóbbi hypothezist de Nadaillac marquis mélyebb vizsgálat alá veszi és úgy találja, hogy a belga generális állítása kissé merész. Megengedi ugyan a veszély jelenlétét, de több, pontos megfigyelésre támaszkodó bizonyíték segítségével kimutatja, hogy a veszély még sem olyan fenyegető, mint azt Brialmont gondolja. Milyen módon lehet az emberiség elpusztulását megakadályozni? Mi a módja

a menekvésnek? Ezek a mindekiben önként feltett kérdésekre de Nadaillac a következő szellemes feltelet adja: A megoldásnak, ha nem is mondható ez teljes biztonsággal, még is fenn kell állni, mert ellenkező esetben joggal feltételezhetjük, hogy az Isten nem volt elég óvatos és hogy a legnagyobb bűnes a legnagyobb hibát követte el. A transzformisták, akik a természetfölötti erőkből nem hisznek, ezt a kérdést a fejlődés körébe utasítják és azt feltétlenül meg akarják oldani.

A legrágábbak. Ine egy kis statisztika azokról a tárgyakról, amelyek eddig a legtöbb költséget okozták, vagy amelyekért az emberek a legmagasabb vételárakat fizették. A világ legrágább épülete kétségkívül az albani kapitólium az Egyesült-Államokban, mely 52 millió forintot emésztett föl építési költségeiben. Versenylovak közül Osborne érte el eddig a legmagasabb vételárt: 370 ezer forintot. Arion, mely nem volt versenyló, 300 ezer forintba került. A képek sorában Meissonier „1814” és Millet „Angelus” című festményeit illeti meg az első-ég. Az előbbiért 450 ezer, az utóbbiért 370 ezer forintot fizetett Chauchard. A vatikáni könyvtárban van egy heber biblia, amely 270 ezer frtbba került; ez kétségkívül a világ legrágább könyve. A persa sah birtokában van egy csibuk, amelynek értéke körülbelül egy millió forintra becsül. Elég róla annyit tudunk, hogy a legitkább drágakövekkel van kirakva s hogy a kupakja egyetlen nagy, pompás tűző gyemánt. A nagy Napoleon játékszerait egy amatőr 6000 forintért vette meg. II. Vilmos német császár néhány évvel ezelőtt miniatúr-várat készíttetett a fiának teljes felszereléssel. Uchatius ágyúkkal, de ez kétharmadrészebe sem került az előbbinek. A hyderabadi nyzám öt millió forintot fizetett ki egy gyemántért Jacobs bankárnak. Ugy mondják, hogy ez a gyemánt az idő szerint legszebb és legértékesebb drágakőve a világnak. A legrágább szivarokat a walesi herceg szívja. Havannából hozatja s darabjuk körülbelül 10 forintba kerül. A persa sah és a török szultán a világ legrágább szőnyegein lépdelenek. Az egyiknek, mely drágakövekkel esek, 6 millió forint volt az ára. Kutya: közül a Pinlinion nevű híres Bernát-hegyi érte el a drágaság leg-

magasabb rekordját: 50.000 forintot adták el néhány év előtt. North ezredes vadász-kutyája, Fullerton, 14.000 forintot kelt el. Még azt is tudjuk, melyik volt eddig a legrágább távirat. A londoni „Times” kapta a buenos-ayresi forradalomról és hetvenöt ezer forintot fizetett érte.

A táviró Islandban. Nemsokára ez az északi, csak félig lakott sziget is a civilizáció egyik legnagyobb áldásában fog részesülni: távirót fog kapni. Az ottani Althing (képviselőház) elfogadta a Great Northern Telegraph angol társulat ajánlatát, hogy Skócia és Island között tengeralfelti telegrafkábeli fektessen, mely Feroe-szigeteken át fog vezetni. — Az Althing kötelezte magát, hogy 20 éven át évenként 35.000 dán koronát (1 korona = 1 frank 39 cent) fog a társulatnak fizetni. Így tehát a közeli nyáron már táviratilag is közlekedhetünk turistáinkkal, kik nagy számban keresik föl az óriási Hekla tűzhányót, a főségs fjördöket és a csodálatos „Geiser” szökőforrásokat.

A legújabb ékszer. Az amerikai hölgyek megirigyelték az indus hölgyeket azon szép divatjukért, hogy nemcsak karjukon, de lábukon is viselnek perceket. Ok is felkapták hát a szép divatot és most minden amerikai hölgy, a ki z előkelőségre csak némileg is iszámot tart arany karpereczt visel a bokája felett, mi csak úgy vált lehetővé, hogy bokáiz erő felépitő viselnek. A lábperc ez csak zárral nyitható, melynek kulcsa a hölgy vőlegényének birtokában van. Hogy a boldogító kulesot a hölgy kire bizza, a mig nincs jegyese, arról a divattudósítás nem ad felvilágosítást, valamint arról sem, hogyan valának harisnyát a hölgyek, ha a vőlegény ninesen kéznél?

Herceg a spanyol csatasorban. A spanyol királyi ház egyetlen hercege, aki Kéba szigetén hazajárta herczol, Don Antonia infans. A herceg 32 éves, általában mint ügyes és nagyjövőjű tisztet ismerik és az elegáns „El Princesa” huszárok parancsnoka. Neje Eulalia infansnő, akit rendkívül szeretnek a londoni társaságba és ki több évet töltött Londonban hogy két fiának teljesen angol nevelést adhasson.

*****

A leghatásosabb házi-szer az emésztés szabályozására és kellő vérkeringés előérére, az elromlott és hibás vérszereket eltávolítani (az egészség fontartásának alap-feltételei), valamint a gyomorba gyors és biztos elhárítására, pld. étvágytalanság, savanyu felhuffogás, felhufodás, hányinger, test- és gyomor-fájdalmak, gyomorgörés, a gyomor megt-rhálése étellekkel, elnyálkásodás, vertolulás, bélletégségek, Hå-nor-hoidok és női betegségeknel 40 év óta sikeresen használtatik:

Minden gyuladás, sebek és k-lések gyógyításra biztos eredmény-nl használtik Tejmegyülem-nésnel, női mell megkeményedésénél, mely a gyermekek elválasztása alkalmával szokott előállni, dagadtatónál, vérkelésnek, gennyedések, köröm kelés, köröm méreg a kéz vagy a lábujjakon, keményedés, dagadás, mirigydagadat és zirdaganatnál 50 éta sikeresen használtatnak a:

Dr. Rosa életbalsama **Prágai házi kenőcs**

B. Fragner gyógyszerárából Prága, 303. III.

A nevezett balsam felélesztzi az emésztés minden munkálkodását, egészséges és tiszta vért eredményez és egy biztos, elterjedt hasznói népház szer.

1 üveg 50 kr., dupla üveg 1 frt, postán küldve 20 krrel több.

A gyógyulás fájdalom nélküli a kenőcs hűsítő hatása alatt:

1 doboz 25 kr., postán küldve 6 krrel több.

Óvás! Mindenki csak a valódi készítményeket kérje B. Fragner gyógyszerárából és figyelembe veendő, hogy a csomagolás minden része Dr. Rosa balsama az oldalt levő gömbölyű védjegyvel van ellátva, ellenben a prágai házi kenőcs csomagolása, az oldalt levő háromszögű védjegyvel van ellátva. Mindenki, aki nekem egy hamisítványt feljelent, jutalomban részesül. — Ezekre menő elismerő nyilatkozatok állanak rendelkezésre.

(38—26—12)

Raktár: Török J., Egger A., Thalmyer és Seitz és Kochmeister utóda Budapest, továbbá Koranyi Imre, Szopók Alfréd gyógyszerészek Nyiregyháza.

A készítő főraktára: B. FRAGNER gyógyszerár, a „fekete sas” hoz Prágában. Spornér utca végén 203. sz.

Postai megbízások haladóktalanul eszközöltetnek.

Nyomatott Nyiregyháza Jöba Elek könyvnyomdájában.